

Till Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Motion om åtgärdsprogram mot hedersförtryck

Remiss från kommunstyrelsen av Motion (2015:91) av Rickard Wall (-) om ett åtgärdsprogram mot hedersförtryck (KS-dnr 106-2022/2015).

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen
2. Omedelbar justering

Patrik Derk
stadsdelsdirektörUlrika Axelsson
verksamhetsområdeschef**Sammanfattning**

Rickard Wall (-) har väckt en motion, i vilken han påtalar att Stockholms stad behöver andra verktyg för arbetet mot hedersrelaterat förtryck/våld. Motionären yrkar på införande av en nolltolerans mot hedersförtryck och att hedersrelaterade brott ska klassas som hatbrott. Han yrkar vidare på inrättande av organisationen Limes, vars verksamhet ska inriktas mot förtryckare/våldsutövare, samlokaliseras med Origo och utgöra ett gemensamt informations- och åtgärdscentrum. Motionären yrkar slutligen på att de våldsutsatta ska kunna avstå från stöd från vissa kontaktpersoner och att staden, istället för att återförena familjer, ska verka för att de utsatta ska ”gå vid de första hedersförtryckande yttringarna”.

Att införa nolltolerans mot hedersförtryck, utöver stadens befintliga nolltolerans mot våld, är inte nödvändigt enligt förvaltningens bedömning. Att fortsätta utvecklandet av insatser för dem som utövar hedersrelaterat förtryck/våld är däremot angeläget. Förvaltningen har inget att erinra mot inrättande av en organisation med verksamhet riktad till våldsutövare. Förvaltningen avråder dock från samlokalisering med Origo, som är ett resurscentrum för ungdomar som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld, mot bakgrund av de säkerhetsaspekter som måste beaktas. Kontaktpersoner är en frivillig insats och förvaltningen samråder med klienterna för att hitta lämpliga personer. Gällande familjeåterförening får förvaltningen understryka att det primära alltid är att skydda, oavsett om det rör sig om barn, ungdomar eller vuxna.

Bilaga

Motion (2015:91) av Rickard Wall (-) om ett åtgärdsprogram mot hedersförtryck

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har, för yttrande, remitterat motion (2015:91) av Rickard Wall (-) om ett åtgärdsprogram mot hedersförtryck. Inom staden har betänkandet remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö samt till kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor. Därutöver har motionen remitterats till Origo, Alla kvinnors hus, Riksförbundet för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks) och Glöm aldrig Pela och Fadime (GAPF). Remisstiden sträcker sig t.o.m. den 19 maj, men stadsdelsnämnden har fått förlängd svarstid t.o.m. den 26 maj.

Förslaget om åtgärdsprogram mot hedersförtryck

Rickard Wall påtalar att rapporter påvisar att problemen med hedersförtryck och hedersvåld snarare ökar än minskar i omfattning. Motionären bedömer att staden behöver nya, kraftfullare verktyg att arbeta med och att en attitydförändring till problematiken måste åstadkommas. I motionen förordas att arbetet i större utsträckning bör inriktas mot förtryckarna/våldsutövarna. Motionären redogör för sju förslag som han uppmanar fullmäktige att besluta om:

- Stockholms stad ska anta en konsekvensneutral linje om nolltolerans mot alla former av förtryck
- Stockholms stad ska verka gentemot rikspolitiken för att hedersbrott ska klassas som hatbrott i lagstiftningen
- Stockholms stad ska skapa en parallellorganisation till Origo med namnet Limes, vars arbete mot hedersförtryck ska inriktas mot dem som förtrycker och utövar hedersrelaterat våld
- Origo och Limes ska samlas under samma tak inom ett informations- och åtgärdscentrum där utställningar och föredrag m.m. ska hållas
- informations- och åtgärdscentrum ska ha som en av sina viktigaste uppgifter att verka för att normalisera naturliga förhållanden mellan pojkar utanför hedersförtryckande miljöer och flickor inom hedersförtryckande miljöer
- offer för hedersförtryck ska ha rätt att undanbe sig hjälp och stöd från sådana personer som inte står över alla misstankar om att hysa sympatier för hederstänkande
- grundregeln ska vara att ”gå vid de första hedersförtryckande yttringarna”.

Motionen bifogas i sin helhet.

Förvaltningens synpunkter

Frågan om hedersrelaterat förtryck/våld har under de senaste 10-15 åren blivit alltmer uppmärksammas, men nationell statistik över förekomst och utveckling saknas. Forskarna är oeniga om hur hedersbegreppet ska definieras, liksom om dess relation till förtryck och våld. Olika förklaringsmodeller och perspektiv förekommer. Det finns ett kulturellt perspektiv som fokuserar på skillnader i kultur och värderingar, ett könsperspektiv som fokuserar på mäns globala och strukturella överordning och ett intersektionellt perspektiv som fokuserar på hur kön, etnicitet och klass hänger samman (en mångfald av maktrelationer). Frågan är komplex, och vilken förklaringsmodell som anses korrekt och hur problematiken bäst bör hanteras skiljer sig åt mellan perspektiven.

Motionären anser att det behövs nya verktyg i arbetet mot hedersrelaterat förtryck/våld och att arbetet i större utsträckning bör inriktas mot förtryckarna/våldsutövarna. I stadens budget för 2016 framgår att staden, genom det reviderade programmet för kvinnofrid och mot våld i nära relationer, ska säkerställa att arbetet mot våld är likställt över hela staden och omfattar skydd och stöd till våldsutsatta och deras barn, liksom insatser till våldsutövare. Hedersrelaterat våld och förtryck lyfts fram som ett område där särskild kompetens och verkningsfulla insatser behöver utvecklas. Förvaltningens relationsvårdsteam vänder sig till såväl dem som utsätts för våld och förtryck som dem som förtrycker och/eller utövar våld. Tyngdpunkten ligger på stöd och insatser till de utsatta. Arbetet med att utveckla metoder och insatser riktade till dem som förtrycker eller utövar våld pågår, men försvåras av att området är ganska outforskat och att kunskap och evidens om metoder och arbetssätt saknas.

Motionären yrkar på ett införande av nolltolerans mot hedersförtryck utöver stadens befintliga nolltolerans mot våld. Av stadens program för kvinnofrid och mot våld i nära relationer framgår att stadens långsiktiga nollvision är att ingen, vare sig man eller kvinna, ska utsättas för våld eller andra övergrepp från närstående. Förvaltningens uppfattning är att den visionen inkluderar frågan om hedersrelaterat förtryck och våld och att införande av en separat nolltolerans mot hedersförtryck inte är nödvändigt.

Förvaltningen har inget att erinra mot inrättande av en organisation som ska arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck med inriktning mot förtryckare/våldsutövare. Den förslagna organisationen ska tillsammans med Origo, som är ett resurscentrum för ungdomar som utsätts för hedersrelaterat förtryck/våld, utgöra ett informations- och åtgärdscentrum. Förvaltningen avråder dock från samlokalisering på grund av de säkerhetsaspekter som måste beaktas i sammanhanget. Vidare ifrågasätter förvaltningen att ett eventuellt informations- och åtgärdscentrum föreslås ha som sin viktigaste uppgift att verka för att normalisera naturliga förhållanden mellan pojkar utanför hedersförtryckande miljöer och flickor inom hedersförtryckande miljöer. Förslagets innebörd är oklar och därmed svår att kommentera.

Motionären yrkar vidare på att de utsatta ska få rätt att undanbe sig stöd och hjälp från personer som inte står över alla misstankar om att hysa sympatier för hederstänkande, vilka i motionen närmare specificeras som kvinnor som har eller har haft någon relation till en man med rötter i miljöer där hedersförtryck är alltför vanligt förekommande. Förvaltningen får påtala att arbetet med att hitta lämpliga kontaktpersoner m.m. sker i samråd med klienterna, och förvaltningens erfarenhet är att kulturell kompetens ofta efterfrågas.

Slutligen föreslår motionären att staden, istället för att återförena familjer, ska verka för att de utsatta ska "gå vid de första hedersförtryckande yttringarna". Förvaltningen får understryka att det primära alltid är att skydda, oavsett om det rör sig om barn, ungdomar eller vuxna. När det gäller barn och ungdomar kan det förekomma inslag av det som motionären beskriver som familjeåterförening, men inte på det sätt motionären beskriver. Förvaltningen kan bevilja insatser till familjerna och på så sätt arbeta för att situationen ska förändras. Detta är biståndsbedömda insatser och kräver att familjen samarbetar i syfte att våldet ska upphöra. Förvaltningen får också framhålla att det fortlöpande görs bedömningar av barnens

skyddsbehov. Vad gäller stöd och insatser till vuxna våldsutsatta sker de helt på frivillig basis och med respekt för individens självbestämmande och integritet.

Förvaltningen utgår ifrån att stadsledningskontorets juridiska avdelning kommer att bemöta yrkandet om att staden ska verka för att hedersrelaterade brott ska klassas som hatbrott i lagstiftningen, och förvaltningen avstår från att kommentera det.
